

Uue korrupsioonivastase seaduse põhimõistetest (I)

Tanel Kalmet

Justiitsministeeriumi kriminaalpoliitika nõunik

Korrupsioon, ametiseisund ja ametikohustused

2012. aasta juunis, pärast üle viie aasta toimunud ettevalmistusi ja katseid võeti vastu ja kuulutati välja korrupsioonivastane seadus (edaspidi UKVS), mis asendab 1999. aastast pärineva samanimelise seaduse (edaspidi VKVS). Uus seadus rakendub kahes järgus: 2013. aasta 1. aprillist (samal ajal uue avaliku teenistuse seadusega) asendub senise korrupsioonivastase seaduse põhiosa (puudutab muu hulgas ametiisiku mõistet ja kohustusi, tegevus- ja toimingupiiranguid ning vastutust), 2014. aastast hakkab toimima huvide deklareerimise uus süsteem. Selle viivituse tingib uue, digitaalse huvide deklaratsioonide registri väljatöötamine 2013. aastal. Ka selles osas, mis ei ole otseselt seotud huvide deklareerimise uue süsteemiga, toob uus seadus kaasa mitmeid kontseptuaalseid ja tehnilisi muudatusi, mida käsitlen järgnevalt peamiselt terminoloogilisest vaatenurgast. Artikkel ongi üles ehitatud märksõnastikuna uue korrupsioonivastase seaduse põhimõistetest.

1. Korrupsioon

Nagu varem kehtinud nii ka uues korrupsioonivastases seaduses **ei määratleta korrupsiooni mõistet**. Teatavasti olid juba roomlased veendunud defineerimise ohtlikkuses kirjutatud õiguses.¹ Üsna palju üldistades ja etümoloogiliselt on korrupsioon murtus või rikutus; võim väidetavalt rikub (ja suured mehed on pahad mehed).² Mõõdukalt üldistades on korrupsiooni mõistetud avaliku võimu kasutamisenä ametiisiku enda või kolmanda isiku erahuvides.³ Korrupsiooni mõistet ei defineerita, kuid sellele aitab sisu anda ka seaduse eesmärgi sõnastus: tagada avaliku ülesande aus ja erapooletu täitmine (UKVS § 1 lg 2). Eesmärgisätte teine lause, mille kohaselt avaliku võimu kasutamine erahuvides ei ole vastuvõetav, jäi deklaratiivseks peetuna korrupsioonivastase seaduse eelnõu menetlemisel lõpptekstist küll välja, kuid selle sõnum peaks ilmneka ka alles jäänud eesmärgilausest.

Varem kehtinud seaduses on kasutatud korruptiivse teo, korrupsiooniohtliku suhte ja korruptiivse tulu mõisteid, millest võib järeldada midagi ka korrupsiooni mõiste kohta. Korruptiivseks teoks on seni loetud ametiisiku poolt ametiseisundi kasutamist omakasu saamise eesmärgil, tehes põhjendamatuid või õigusvastaseid otsuseid või toiminguid või jättes tegemata õiguspäraseid otsused või toimingud (VKVS § 5 lg 1). Kui seejuures kasu saadakse vastusoodustuse adressaadilt, langeb senise korruptiivse teo mõiste kokku pistise või altkäemaksu mõistega karistusõiguses; kui kolmandat isikut asjasse segatud ei ole ja ametiisik rikastub oma tööandja arvel, on üldjuhul tegu omastamise või usalduse kuritarvitamisega, mis on samuti kuriteona karistatavad. Korruptiivse teo enda eest, millega on kaasnenud korruptiivse või muu ebaseadusliku tulu või kasu saamine, näeb senine seadus ette väärteovastutuse.

¹ D 50. 17. 202.

² Vt Lord Actonile omistatud fraasi ajaloo kohta Gary Martin: Power corrupts; absolute power corrupts absolutely – The Phrase Finder. <http://www.phrases.org.uk/meanings/absolute-power-corrupts-absolutely.html>.

³ Vrd *the abuse of entrusted power for private gain*, nagu defineerib korrupsiooni Transparency International. http://www.transparency.org/whoweare/organisation/faqs_on_corruption.

Uues seaduses korruptiivse teo mõistet ei kasutata ning püütud on konkretiseerida teod, mis ametiisikule esitatud nõuetega kokku ei sobi – nimelt ametiseisundi, avaliku vahendi, mõju ja siseteabe korruptiivne kasutamine (UKVS § 5). Tunnus, mis muudab sellise teo korruptiivseks, on tagajärg – avaliku huvi seisukohast ebavõrdne või põhjendamatu eelis ametiisikule või kolmandale isikule. Samuti peab tegu olema ametikohustuse (vt allpool) rikkumisega, mida saab ametiisikule ette heita. Kui eelis on tagajärjeks ametiisiku laitmatule käitumisele või järgneb hoopis ametivälisele tegevusele, ei saa seda pidada korruptiivseks. Kui ka korruptiivsenäiv eelis on õiguspärane ning ametiisik on käitunud vastavalt nõuetele (pidanud kinni toimingupiirangutest jne), välistab see keelu kohaldumise. Väärtegu on ametiseisundi, avaliku vahendi, mõju või siseteabe korruptiivne kasutamine uue seaduse järgi üksnes juhul, kui see on toime pandud omakasu eesmärgil, seega kavatsuslikult (UKVS § 17). Tähele tuleb panna, et selline tegu võib siiski olla juba mingi muu karistatav tegu isegi juhul, kui mingi UKVS §-des 5 või 17 nimetatud tunnus puudub.

2. Ametiseisund

Korruptsioonivastase seaduse keskne mõiste on **ametiseisund**. Nimelt ametiseisundi järgi tuvastatakse isiku kuulumine ametiisikute hulka, kes on seaduse põhilised adressaadid. Seega loobutakse nii ametiisiku staatuse sidumisest ametniku staatusega (VKVS § 4 lg 1) kui ka teatud ametiisikute loendi esitamisest (VKVS § 4 lg 2). Ametiisik on inimene, kellel on avaliku ülesande täitmiseks ametiseisund (UKVS § 2 lg 1); teenistussuhte ja tööandja juriidiline vorm kui ka muud asjaolud ei ole seejuures määravad. Ametiseisund omakorda on pädevus (õigus ja kohustus) teha otsus või toiming (vt allpool). Otsuse või toimingu tegemine hõlmab otsuse tegemises või toimingus osalemist (nii kollegiaalset, sünkroonset kui ka ajas, eri otsustamis- või toimingu staadiumides järgnevat), samuti selle sisulist suunamist (vt UKVS § 2 lg 2). Sisulisele suunamisele vastandub tehniline abistamine, nt dikteerimise peale dokumendi koostamise, protokollimise või kirjade väljasaatmise näol. Samal eesmärgil täpsustatakse ka, et käsutustehingu tegemise kohustust ei loeta otsuse tegemise pädevuseks juhul, kui isikul puudub õigus määrata tehingu asjaolusid, ning toimingu sooritamise kohustust ei loeta toimingu tegemise pädevuseks juhul, kui isikul puudub õigus määrata toimingu tagajärge mõjutavaid asjaolusid (UKVS § 2 lg 3). Seega asja üleandmine või arve väljamaksmine või isegi kinnitamine juba fikseeritud lepingu alusel ei ole ametiseisundi aluseks, samuti kui käsu täitmine ilma õigusliku võimaluseta otsustada, kas ja kuidas see toimub.

Ametiseisundi korruptiivse kasutamise sisuks on ametiisiku enda või kolmanda isiku huvides ametiisiku pädevuses oleva otsuse või toimingu tegemine, selles osalemine või selle sisuline suunamine (UKVS § 5 lg 1). Ka karistusseadustik seob mitme kuriteo toimepanemise ametiseisundi olemasolu ja (väär)kasutamisega; eeskätt puudutab see korruptsioonikuritegusid. Otsuse või toimingu tegemine oma pädevuse ja ametikohustustega katmata alas on seevastu ametiseisundiväline tegevus, mida ei saa ka lugeda korruptiivseks isegi juhul, kui see on toime pandud omakasu eesmärgil või kellegi erahuvides. Kui näiteks asutuse koristaja pääseb faktiliselt ligi avaldamata teabele ja teeb selle teabe kolmandale isikule tasu eest teatavaks, ei tuleks seda pidada korruptsiooniks, sest selle teabe töötlemine ei kuulu koristaja pädevusse (küll võib sel juhul olla tegemist muu rikkumisega ja ilmselt ka pädeva andmetöötaja hooletusega teabe hoidmisel, mis on tema ametikohustuste rikkumine). Samuti, kui perekonnaseisuametnik väljastab kolmandale isikule tasu eest raieloa, on tegu toime pandud väljaspool ametiisiku pädevuse piire ning ametiseisundi korruptiivse

kasutamise tegu ei ole.⁴

Seotud isiku määratluses (UKVS § 7 lg 1 p 4) on samuti viidatud ametiseisundile, kuid vastupidi: kui ametiisiku seos teise isikuga tuleneb tema pädevuse kasutamisest (nt kohtuniku suhe süüdistatavasse), ei loeta neid isikuid omavahel seotuks, kuigi ametiisiku tegevus võib teist isikut oluliselt ja vahetult mõjutada.

Ametiseisundi sisuks olev pädevus võib tuleneda õigusaktist, tehingust või asutuse töökorraldusest (UKVS § 2 lg 2). Seega ei piirdata ka siin formaalsete alustega, vaid arvesse läheb ka faktiline asjade korraldus asutuses: kui juht kirjutab väljaminevale otsusele üksnes alla, on selle teksti sisuline koostaja ametinimetusest ja teenistussuhte juriidilisest vormist hoolimata korruptsioonivastase seaduse tähenduses pädev otsust tegema, isegi kui ametijuhendist see otseselt ei ilmne.

3. Otsus ja toiming

Nagu märgitud, on ametiseisund pädevus teha otsus või toiming avaliku ülesande täitmisel. Arvestades, et eri võimuaktide, aga ka toimingute liikide tähistamisel valitseb Eesti õigusterminoloogias – osalt põhjendatult – üsna ühtlustamata olukord,⁵ on uues korruptsioonivastases seaduses otsuse ja toimingute terminid määratletud eraldi. Senine seadus on kasutanud küll toimingute, tehingute ja otsuste mõistet, kuid neid eraldi täpsustamata (VKVS §-d 21, 24 ja 25). Uue seaduse kontseptsioon, mille kohaselt korruptsiooniennetuse vahendid peavad lähtuma avaliku ülesande täitmisel tekkivast ohust kasutada oma pädevust erahuvides, tingis seevastu vajaduse määratleda selle pädevuse komponendid eraldi ja sisulisemalt. Nagu juba märgitud, esiteks ei lähtuta mitte formaalsest, n-ö allkirjastamispädevusest, vaid sisulisest pädevusest üksi või koos teistega otsustada või määrata toimingute asjaolud, ning teiseks, vahendi käsutamine varem lõplikult otsustatud viisil või käsu täitmine ilma „kas ja kuidas“ otsustamise õigusega ei muuda täitjat ametiisikuks.

Otsus korruptsioonivastase seaduse tähenduses on teise isiku, sealhulgas avalikku ülesannet täitva asutuse õiguse või kohustuse tekitamisele, muutmisele või lõpetamisele suunatud otsustus, millega reguleeritakse üksikjuhtumit või piiritlemata arvu juhtusid, sealhulgas õiguse üldakt, haldusakt haldusmenetluse seaduse tähenduses, kohtulahend, samuti asutuse siseakt (UKVS § 2 lg 2 p 1). Õiguse üldakti (sh eelarve) vastuvõtmist ja selle vastuvõtmises või ettevalmistamises osalemist ei loeta otsuseks toimingupiirangu kohaldamisel (vt UKVS § 11 lg 3 p 1), muidu on aga tegu otsusega seaduse tähenduses ning järelikult pädevus osaleda seaduse vastuvõtmisel või määramisel muudab pädeva isiku ametiisikuks (vrd VKVS § 25 lg 4).

Kuigi see on ka asjakohases seadusesättes esile toodud, võib rõhutada, et otsusest mõjutatud teine isik võib olla nii kolmas ehk haldusväline või menetlusalune isik, klient või adressaat (üldakti puhul seega igäüks), aga ka asutus ise, millele asutust esindav otsusetegija võib õigusi või kohustusi võtta. Nii on otsuse mõistega hõlmatud tehingute tegemine avalikku ülesannet täitva asutuse nimel, sest sellega tekitatakse asutusele õigusi või kohustusi,

⁴ Oluline erand ametiseisundi piiride ja vastutuse vahel tuleneb karistusseadustiku § 288 lõikest 4, mille kohaselt välisriigi ametiisiku korral (sama paragrahvi lg 3) lähtutakse üksnes abstraktsest avaliku funktsiooni tunnusest (“... isik, kes täidab ... seadusandliku, täidesaatva või kohtuvõimu ülesandeid või kes täidab avalikku ülesannet ...”), kontrollimata sellise isiku pädevust konkreetse teo toimepanemiseks.

⁵ Vt nt haldusmenetluse seaduses antud haldusakti definitsiooni, milles loetletakse arvukaid haldusakti tehnilisi tähistusi, n-ö pealkirju, millel aga juriidiliselt eristatav tähendus puudub.

muudetakse või lõpetatakse neid. Niisiis on avaliku vahendi (vt allpool) kasutamise pädevus asjaolu, mis muudab isiku ametiisikuks. Ka asutusesisene käsk mingi ülesande täitmiseks on otsus ja seega saab kõiki alluvatega avaliku ülesande täitjaid lugeda ametiisikuks. Samuti on otsus asutusesisene üldisema iseloomuga korraldus.⁶

Toiming korruptsioonivastase seaduse tähenduses on teisele isikule õiguslikku või vältimatut faktilist tagajärge põhjustav tegevus, mis ei ole otsuse tegemine. Toiming võib seisneda ka menetlustoimingu tegemises, tegevusetuses või viivituses (UKVS § 2 lg 2 p 2). Selline toiming võib olla sooritatud ka tsiviiliselooga õigussuhtes, kuigi avaliku ülesande täitmisel.⁷ Nõutav on teisele isikule (vt eespool selgitust otsuse kohta) õigusliku või vältimatu faktilise tagajärje põhjustamise tingimus. Kui avaliku ülesande täitmisel sooritatud toimingust tuleneb nt kahju ja sellega kaasnev kahjunõue teisele isikule, operatiivsõidukile tee vabastamise kohustus, võimatus tänavat läbida või avalikule hüvele ligi pääseda, on see tingimus täidetud. Siiski tuleb arvestada, et toimingu täitja, kellel puudub õigus määrata toimingu tagajärge mõjutavaid asjaolusid, ei ole ametiisik (UKVS § 2 lg 3).

Toimingu mõistega seondub **toimingupiirangu** mõiste, mida kasutab ja defineerib üsna täpselt ka senine seadus (VKVS 4. peatükk, definitsioon §-s 21); sellele mõistele on Riigikohus andnud definitsioonist laiemat tähendust, üllatavalt isegi karistusmenetluse kontekstis.⁸ Uue seaduse toimingupiirangu mõistesse on koondatud ka senine keelatud tehingute (mis eeldavad otsuse tegemist) ja huvide konflikti regulatsioon (vt artikli jätkuosas).

Ka seni kehtinud seaduses määratleti ametiseisundit ametiisiku ametikohast tuleneva õiguspädevusega vastu võtta teistele isikutele kohustuslikke otsuseid, teha toiminguid, osaleda riigi- või munitsipaalvara erastamise, võõrandamise või kasutusse andmise otsuste tegemisel (VKVS § 3 lg 2). Eriti lõpuosas võib seni kehtinud määratlust pidada üsna kasuistlikuks. Uus määratlus on nii mahukam kui ka sisulisem. Ametikoha mõistet kasutab uus korruptsioonivastane seadus üksnes tehnilise terminina huvide deklareerimise kohustuse kontekstis (UKVS § 12 lg 2).

4. Ametikohustused

Üks oluline mõiste uues korruptsioonivastases seaduses on **ametikohtused**. Seadus ei määratle, millega on tegemist. Juba eespool on käsitletud ametiseisundi korruptiivse kasutamise mõistet ning ametikohuste rikkumise tingimust avaliku vahendi, mõju ja siseteabe korruptiivse kasutamise korral. Korruptiivne tulu on määratletud kui ametiisikule endale või kolmandale isikule tema ametikohustuse tõttu pakutud varaline või muu soodustus, samuti ametiisiku kohustusi rikkudes saadud soodustus; ametikohustustega seostamatu soodustus ei ole korruptiivne (vt UKVS § 4 lg 1). Seotud isiku mõiste täpsustamisel sätestatakse, et juriidilist isikut ei loeta seotud isikuks juhul, kui ametiisiku ja juriidilise isiku seos tuleneb eranditult ametiisiku ametikohustusest. Riigi, kohaliku omavalitsuse üksuse või avalik-õigusliku juriidilise isiku esindamise pädevust juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorganis loetakse ametikohustuseks UKVS tähenduses (UKVS § 7 lg 2). Nimelt, esindades avalikku ülesannet täitvat asutust juriidilise isiku organis, ei esinda ametiisik oma erahuvi isegi juhul, kui sellise esindamise pädevus ei tulene vahetult tema ametijuhendist või ametikoha esmastest

⁶ Vrd halduskohtumenetluse seadustiku § 6 lõigetes antud haldusakti ja toimingu määratlusi. UKVS-s sisalduvad analoogilised mõisted on oluliselt laiemad, ulatudes ka väljapoole täidesaatva võimu tegevust ja avalikku ülesannet täitva asutuse eraõiguslike suhete avaliku ülesande täitmisel.

⁷ Vrd haldusmenetluse seaduse § 106.

⁸ Vt 25.05.2005 otsus asjas nr 3-1-1-28-05.

funktsioonidest. Tegevuspiirangute kohta sätestatakse, et ametiisikul on õigus tegeleda väljaspool ametikohustusi mis tahes muu tegevusega, kui see ei ole seadusega keelatud ja järgitakse toimingupiiranguid (UKVS § 10 lg 1). Lõpuks, huvide deklaratsiooniga avaldab selleks kohustatud ametiisik andmed temale kuuluva vara ja muude asjaolude kohta eesmärgiga teadvustada deklarandi ametikohustuste täitmist mõjutada võivad huvid ning muuta need kontrollitavaks (UKVS § 12 lg 1).

Samal ajal uue korruptsioonivastase seadusega jõustuv uus avaliku teenistuse seadus kasutab teenistuskohustuste mõistet, lugedes selliste kohustuste süülist rikkumist distsiplinaarsüüteoaks (§ 69) ja varalise vastutuse aluseks. Kuigi mõistet otseselt ei määratleta, nähakse avaliku teenistuse seaduses ette ametniku kohustused (5. peatükk, §-d 50 jj), alustades seaduslikkuse nõudest ja kohustusest täita teenistusülesandeid ausalt, asjatundlikult ja hoolikalt.

Ka korruptsioonivastases seaduses tuleks ametikohustuste all mõista kogumit põhiseadusest, seadustest, määrustest, asutuse siseaktidest, sh ametijuhendist tulenevatest kohustustest. Kui ametiisikuks on ametnik, hõlmavad ametikohustused teenistuskohustusi avaliku teenistuse seaduse tähenduses. Kuna oluline osa ametiisikuid ei ole avalikus teenistuses ametnikud ning seega teenistuse mõiste ei ole asjakohane, on kasutatud laiemat ametikohustuste mõistet.

Seaduses on lahendamata see, kas ametikohustused tulenevad ka muudest kui juriidiliselt siduvatest aktidest, ehk teisisõnu, kas ametikohustuse kaudu laiendatakse juriidilist siduvust ka eetikanõuetele, mis teatud ametiisikute kategooriale (nt Riigikogu liikmed, kohtunikud, notarid) võivad laieneda. Käesoleva artikli autori seisukoht on, et kutse-eetika nõuded on osa ametiseisundi kasutamise tingimustest. Viidates taas avaliku teenistuse analoogiale: ametnikul on kohustus käituda väärikalt (§ 51 lg 4) ja see on ilmne viide eetilistele nõuetele, mida aga ei täpsustata, tsiteerita ega konkretiseerita. Samal ajal on selle nõude süüline rikkumine distsiplinaarkorras karistatav. Seega eeldab seadus teatud kutse-eetika praktiliselt juriidilist kehtivust ja siduvust teatud adressaatide suhtes. Märkida võib sedagi, et ka muude valdkondade distsiplinaarsüütegude kataloogi on traditsiooniliselt kuulunud vääritud teod, täpsustamata nii väärikuse mõistet kui ka seda, millises instrumendis need standardid on sätestatud või kättesaadavaks tehtud.

Ilmselt kuuluvad ametikohustuste hulka korruptsioonivastases seadusest endast (UKVS § 3 lõiked 1 ja 2) tulenevad kohustused ja keelud. Samas ei ole uues korruptsioonivastases seaduses kohustust täita oma ametialaseid kohustusi ausalt ja õiguspäraselt (VKVS § 3 lg 2) nimetatud ametiseisundi konstitutiivse tunnuseks.

5. Avalik vahend

Erinevalt seni kehtinud seadusest keelab uus korruptsioonivastane seadus otseselt **avaliku vahendi** korruptiivse kasutamise. Mõnel juhul moodustab selle keelu rikkumine omastamise või usalduse kuritarvitamise kuriteo või on seni karistatav korruptiivse teona. Uue seaduse kehtimisel on avaliku vahendi korruptiivse kasutamise keeld erikeeld ametiseisundi kuritarvitamise keelu suhtes ning ikka võib raskematel juhtudel olla tegu kuriteoga.

Arvestades eespool juba selgitatud üldisi tunnuseid, on avaliku vahendi korruptiivne kasutamine ametiisiku poolt avaliku ülesande täitmiseks mõeldud materiaalse või muu ressursi kasutamine ametiisiku enda või kolmanda isiku huvides (vt UKVS § 5 lg 2). Kui ametiseisundi korruptiivse kasutamise korral kuritarvitab ametiisik talle eraldatud võimuressursi, siis avaliku vahendi korruptiivse kasutamise korral on kuritarvitamise

vahendiks konkreetne võimatribuut, mille valitsemine on ametiisikule usaldatud. Avalikuks vahendiks võivad olla nii raha, asjad ja varalised või mittevaralised õigused kui ka tööjõu- ja ajaressurss. Selle keelu tõlgendamisel tuleks jääda mõistlikkuse piiridesse, seega ei peaks tööajast tassi kohvi joomist, töökoha pastaka kasutamist isiklike märkmete tegemiseks või muud selletaolist kuigi korruptiivseks lugema juba seetõttu, et see jääb tavapärase raamidesse. Ilmselt eeldab tööandja, et tööasjade ajamisel ollakse samuti valmis kasutama eraaega või isiklikku pastakat. See-eest, kui juht saadab oma alluvad tööpäeval oma aeda koristama või sõidab ametiautoga puhkusele (ametikohustusi rikkudes), võib ilmsemalt tegu olla avaliku vahendi korruptiivse kasutamisega.

Teadaolevalt muudes õigusaktides avaliku vahendi mõistet kasutatud ei ole.

6. Korruptiivne tulu ja soodustus

Seni kehtinud korruptsioonivastane seadus määratleb korruptiivse tulu majandusliku või muu kasuna, mida ametiisik saab teiselt isikult kas avalikult või varjatult korruptiivse teo toimepanemise eest või tulevikus toimepanemise tingimusel kas rahalise makse, kingituse, loonustasu, kasuliku vastuteene või soodustusena, aktsiate, osatähtede ja muude väärtpaberite, samuti osauhindu osade talle tasuta üleandmise või alla nende turuhinna müümise teel, kinnisasja kaasomanikuks, aktsiaseltside ja muude äriühingute osanikuks või aktsionäriks võtmise teel või eespool märkimata majandusliku või muu kasuna (VKVS § 5 lg 2). Just korruptiivse tulu saamise võimaluse kaudu on seni määratud toimingupiirangu mõiste (VKVS § 21 lg 1) ning eraldi toiminguna on keelatud tasu või suurema tasu võtmine (VKVS § 22) ja piiratud kingituste vastuvõtmist (VKVS § 26).

Uue seaduse kohaselt on **korruptiivse tuluga** (UKVS § 4 lg 1) tegemist kolmel juhul. Esiteks loetakse korruptiivseks ametiisikule endale või kolmandale isikule ametiisiku ametikohustuse tõttu pakutud varaline või muu soodustus (vrd VKVS § 22 ja § 26 lg 2). Teiseks on keelatud ametiisiku poolt nõutud varaline või muu soodustus, vaatamata sellele, kellele seda nõutakse (vrd VKVS § 26 lg 1, mis puudutab ainult ametiisikut ennast ja lähisugulasi või -hõimlasi). Seega on võrreldes varasemaga keelu ala laienenud. Kolmandaks on keelatud ametiisiku kohustusi rikkudes saadud soodustus. Viimane hõlmab muu hulgas ja eeskätt ka toimingu- või tegevuspiirangu rikkumise, ametiseisundi, avaliku vahendi, mõju või siseteabe korruptiivse kasutamise eest saadud, pistist, altkäemaksu ja omastatud vara. Selles osas on keelu aine olulisemalt laienenud. Keelatud ei ole mitte ainult korruptiivse tulu saamine ja nõudmine, vaid ka vahendamine (UKVS § 3 lg 1 p 1).

Erinevalt seni kehtinud seadusest, mille korruptiivsetena määratletud tululiikide avatud loetelu sisaldas hulgaliselt näiteid, kasutatakse uues seaduses varalise või muu soodustuse mõistet, edaspidi ainult soodustuse mõistet. See hõlmab igasuguseid võimalikke varalise ja mittevaralise tulu, kasu ja kokkuhoiu liike, sealhulgas varaliselt hindamatut ebavõrdset eelistamist.

Teiselt poolt, uus seadus ei loe korruptiivseks soodustust, mis ei ole seostatav ametikohustusega või mida saab üheselt mõista tavapärase viisakusavaldusena. Seaduses ei määratleta, mida loetakse tavapäraseks viisakusavalduseks, ning siin tuleks lähtuda tervest mõistusest. Mingile ametiisikule isegi tavaliselt tehtav soodustus, kui see on ebarproportsionaalselt suure väärtusega ega ole kättesaadav ülejäänud inimestele, ei ole ilmselt enam meie ühiskonnas viisakas – näiteks kohtunikule restoraniõhtusöögil 90-protsendise allahindluse tegemine vms. Ilmselt ei ole ka sularaha, erinevalt kelneritele pakutavast,

ametiisiku puhul viisakas. See-eest sümbolse või väikese väärtusega meened, lilled, šokolaad ja moosipurk võivad jääda viisakuse raamidesse.

Ametiisiku ametikohustustega ei ole ilmselt seostatavad tema sugulaste ja sõprade poolt kingituste tegemine tähtpäevadel ega ka reklaami või kampaania korras kasusaajate vahel diskrimineerimata tehtavad allahindlused.

Artikli teises osas on kavas käsitleda mõju ja siseteabe, korrupsioonijuhtumi, seotud isiku, tegevuspiirangu, kõrvaltegevuse jm mõisteid.